

**“TÜSİAD Perakendenin Geleceği Araştırması – II 2023-2024
Perakende Sektörü için Kapsayıcı bir Model Önerisi Raporu”nda Tespit Edilen Öncelikli Çözüm Alanları**

- 1- Raporun temel önerisi, mezkûr mevzuat ile tesis edilmiş olan **Perakendeciler Konseyi’nin** amaçlarına uygun şekilde faal hale getirilmesi ve 12. Kalkınma Planı’nda yer alan düzenleyici etki analizi yapma görevini de üstlenerek etkin ve kapsayıcı bir mekanizma olarak perakende sektörünün karşı karşıya kaldığı sorunlara kamu ve özel sektör iştişaresi çerçevesinde çözüm önerileri üretmesidir.
- 2- Perakendeciler Konseyi’nin öncelikli olarak gündemine almasının sektörde kapsayıcı büyüme sağlayabileceği tespit edilen 4 ana başlık ise “İş Gücü / Eşit ve Adil Rekabet / Üretimde Verimlilik / Dijitalleşme ve İnovasyon” olarak tespit edilmiştir. Her bir kategoride çözüm alanları ortaya konmuş ancak sektör paydaşlarının farklı görüşleri olabileceğinden hareketle çözüm önerisinde bulunulmamış, söz konusu çözümlerin Perakendeciler Konseyi’nin taraflarınca iştişare edildikten sonra değerlendirilmesi öngörülmüştür.

1- İş Gücü

İş hacminin en yüksek olduğu sektörlerden biri olması sebebiyle perakende sektörü ülke istihdamına çok yoğun şekilde katkı sunmaktadır. Fakat gerek sektörde meslek standartlarının henüz oturmamış olması gerekse pandemiden sonra sektörde kurye, lojistik, satış hizmetleri anlamında pek çok yeniliğin ortaya çıkması meslek algısı açısından farklılıklar yaratabilmektedir. Sektörde söz konusu yeni iş modelleri açısından düzenleme eksikliği yaşanması; iş gücünün daha verimli bir şekilde ve daha çok katma değer yaratmasını sağlayacak çalışma koşullarını sunmanın önüne geçmektedir. Bununla beraber ülkemizde işgücüne yeterince çekemediğimiz ve bu nedenle potansiyelinden yararlanamadığımız kesimi sektörde ihtiyaç duyulan gerekli becerilerle de donatarak istihdam etmek ve ekonomik kalkınmaya kazandırmak için yenilikçi ve güvenceli esnek iş modellerinin sektöre kazandırılması değerlendirilmektedir.

	Önerilen Çözüm Alanları	Önerilen Çözüm Alanının Kapsamı
1	Güvenceli Esnek İş Modelleri	İstihdamın artırılmasını ve yeni iş imkanları yaratılmasını destekleyecek şekilde, perakende sektöründe dijitalleşmeyle beraber ortaya çıkan yeni iş modelleri ve bu kapsamda oluşan yeni iş imkanları ve istihdam ihtiyacı da dikkate alınarak çalışanların güvencelerinin korunduğu esnek çalışma modellerinden yararlanılmasının kolaylaştırılması.
2	Mesleki İtibar ve Algı	Sektördeki mesleki itibar ve algının güçlendirilmesi ve sektördeki iyi uygulamaların yaygınlaşması yoluyla, nitelikli iş gücünün çekilmesi.
3	Sektörel Eğitim Mekanizmalarının Erişilebilirliği	Dijital tabanlı işlerle uyumlu olacak şekilde çalışanların sektöre daha fazla katma değer sağlayabilmesini teşvik etmek üzere sektörün bugünkü ve gelecekteki ihtiyaçlarıyla uyumlu ilgili eğitim mekanizmalarının işbirlikleriyle kurulması desteklenmesi, erişilebilir ve sürdürülebilir hale getirilmesi.
4	Genç ve Kadın İstihdamı	İşgücüne katılımı düşük olan başta gençlerin ve kadınların çalışma hayatına dahil olmasını desteklemek üzere sektörde ihtiyaç duyulan gerekli dijital ve mesleki becerileri de kazandırarak perakende sektöründe istihdam edilebilmesi için ilgili mekanizmaların kurulması ve teşviklerin sağlanması, böylece potansiyel işgücünün çalışma hayatına katılımının ve devamlılığının sağlanması.
5	Çalışan Becerileri	Sektördeki dönüşümle beraber daha nitelikli iş gücü ihtiyacını karşılamak üzere mevcut çalışanların becerilerini geliştirecek ve yeni beceriler kazandıracak programların geliştirilmesi.

2- Eşit ve Adil Rekabet

Perakende sektöründe eşit ve adil rekabetin geleceğe dönük, ulusal ve yerel düzeyde gelişime açık şekilde tesis edilebilmesi için bir planlamaya ve rekabet kavramının müşterek bir bakış açısı çerçevesinde değerlendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu noktada, özellikle sektörle ilgili düzenlemelerde öncelikli olarak ölçek ekonomisi prensipleriyle sektör oyuncularını arasındaki rekabet, tüketici refahı, toplumsal kalkınma ve sektörel büyümenin gerekliliklerinin göz önünde bulundurulması önemlidir.

	Önerilen Çözüm Alanları	Önerilen Çözüm Alanının Kapsamı
1	Kayıt Dışı ile Mücadele	Perakende sektöründe vergi ve istihdam açısından kayıt dışı ile mücadelenin hız kazanması ve iş sağlığı ve güvenliği ile iş güvencesini sağlayan çalışma koşullarının teşvik edilmesi.
2	İnceleme ve Denetlemede Adalet	Sektörde yapılan inceleme ve denetlemelerin sektörün tüm satış noktalarını temsil edecek şekilde dengelenmesi.
3	Geleneksel Satış Noktalarının Rekabetçiliği	Perakende sektöründeki dönüşüm sürecinde geleneksel satış noktalarının kamu tarafından çeşitli teşvik mekanizmaları ile (elektrik, sigorta vb.) desteklenmesi ve bu desteklerin sektörel dönüşümü destekleyici mahiyette olması.
4	Tüketici Refahı ve Toplumsal Kalkınma Dengesi	Sektör oyuncularını ve kamu kurumları arasında hem tüketici refahını sağlayan hem de toplumun genel kalkınma hedefleri arasında denge gözetilen bir yaklaşımın benimsenmesi.
5	Üretici ve Tedarikçilerle İlişkiler	Perakendecilerin gerek üreticiler gerekse tedarikçileriyle olan ilişkilerinde tarafların finansal sürdürülebilirliğini gözetilen ilkeler üzerinde mutabık kalınması.
6	Geleneksel Perakendenin Dönüşümü	Geleneksel perakende kanalının dönüşümünde yerel yönetimler ve organize perakende de dahil olmak üzere tüm paydaşların çeşitli kapasite geliştirici projeler üretmesi.

3- Üretimde Verimlilik

Sektördeki işlem hacmi içerisinde oldukça düşük bir paya sahip olan üretici birlik ve kooperatiflerinin aktif şekilde ürün tedarik zincirine kazandırılması ülkemizde fiyat istikrarının sağlanması ve temel gıdalara erişimin kapsayıcı hale gelmesi için büyük önem taşımaktadır. Bunun yanı sıra verimliliğin sağlanması için yerel yönetimlerle iş birliğinin güçlendirilmesi, sektörel verilerin şeffaf ve doğru kanallar üzerinden paylaşılması ve özellikle geleneksel perakende noktaları açısından ortak tedarik mekanizmalarının geliştirilmesi önemli görülmektedir.

	Önerilen Çözüm Alanları	Önerilen Çözüm Alanının Kapsamı
1	Sözleşmeli Tarım	Üreticilerin finansal sürdürülebilirliği ve öngörülebilirliğinin sağlanması amacıyla sözleşmeli tarım uygulamasının artırılması
2	Üretici Örgütleri	Üretici örgütlenmelerinin güçlendirilmesi için mevzuat değişiklikleri, kapasite gelişim ve eğitim çalışmaları yapılması.
3	Döngüsel ve Sürdürülebilir Üretim	Üretim süreçlerinde çevresel etkilerin değerlendirilmesi ve döngüsel ekonomi prensiplerinin üretim süreçlerine entegre edilmesi.
4	Ortak Tedarik	Özellikle küçük satış noktalarının ürün tedarik masraflarını azaltmak ve rekabetçi fiyatlandırma yapabilmelerini sağlamak amacıyla ortak tedarik mekanizmalarının geliştirilmesi.
5	Özel Etiketli Ürünlerde Yerel İnisiyatifler	Yerel üreticilerin ürünlerinin ve coğrafi işaretli ürünlerin büyük perakende zincirleri tarafından satılan özel etiketli ürünler içindeki payının artırılması.

6	Sektörel Veriye Erişim	Sektör verilerinin şeffaf ve güvenilir kanallar üzerinden paylaşılması.
7	Yerel Yönetimlerle İş Birliği	Sektörde özellikle üretim ve satış noktalarının düzenlenmesi için yerel yönetimlerle iş birliğinin güçlendirilmesi.
4- Dijitalleşme ve İnovasyon		
Dijitalleşme ile birlikte özellikle küçük işletmelerin ve geleneksel satış noktalarının yenilikçi ödeme sistemlerine entegre edilmesi, böylece hem sektördeki ciro sal büyümenin sağlanması hem de kayıt altına alınması mümkün olacaktır.		
	Önerilen Çözüm Alanları	Önerilen Çözüm Alanının Kapsamı
1	Küçük İşletmelerde Anlık Ödeme	Küçük işletmelerin ve esnafın ödeme sistemlerine katılımının sağlanması.
2	Üretim ve Tedarikte Dijital Altyapı	Üretim ve tedarik süreçlerinde veri bazlı dijital altyapı sistemlerinin güçlendirilmesi.
3	Geleneksel Perakendede Mikro Ödeme Sistemleri	Mikro ödeme sistemlerinin geleneksel perakendede kullanılarak hem iş hacminin artırılması hem de kayıt dışı ekonominin önüne geçilmesi.
4	Yenilikçi Ödeme Sistemleri	Özellikle nakitsiz topluma geçiş sürecinde yenilikçi ödeme sistemlerinin perakende sektöründe yaygınlaşması.
5	Tüketicinin Finansal Okur Yazarlığı	Enflasyonla mücadele ve hane halkı ekonomisinin yönetimi açısından tüketicilerin finansal okur yazarlığının geliştirilmesi.